

YTTRANDE 2017-05-30
Miljö- och Energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

annika.lofgren@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU2017:22 "Från Värdekedja till Värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi". (dir. 2016:3)

Sammanfattning

Utredningens uppdrag att främja återanvändning av produkter och nå en mer resurseffektiv och cirkulär samhällsekonomi är viktigt.

Biluthyrarna delar samma målsättning. Biluthyrarnas medlemsföretag har detta som grundaffärsidé och arbetar, sedan lång tid, dagligen med att uppnå det. Hittills utan något som helst offentligt stöd eller styrmedel. Tvärtom genererar verksamheten ett ekonomiskt överskott. Således en långsiktigt hållbar verksamhet även i ekonomiska termer.

Biluthyrarnas fordon är, i förhållande till den normala bilparken, yngre, används mer, och är miljövänligare. Som påverkande aktör är också vår näring betydande. Med en årlig inköpsvolym om ca 40 000 bilar kan vi utöva och utövar en betydande påverkan på försäljningen och därmed inriktning och utrustning av nya fordon.

Vår uppfattning är att utredningen i större omfattning skulle ha analyserat den redan befintliga verksamheten som biluthyrningsföretagen bedriver. Bevisligen utan särskilda stimulansåtgärder från samhällets sida. Utifrån dessa befintliga erfarenheter anser vi att man snabbare och mer samhällsekonomiskt lönsamt kan nå de mål utredningen är satt att främja.

Utredningen säger sig eftersträva lösningar på detta område som ger "störst samhällsnytta". Vi visar gärna på att vår branschs befintliga och planerade verksamhet ger stor samhällsnytta.

Vi är således måna om att snarast få till stånd en ömsesidig dialog om hur målen om en mer cirkulär ekonomi kan uppnås.

Samtidigt för vi nedan fram våra specifika synpunkter på utredningens förslag. Våra huvudsakliga synpunkter är:

- Vi ser positivt på att frågeområdet utreds.
- Biluthyrningsföretagen har lång erfarenhet av bildelningsverksamhet och har också bilpoolsföretag som medlemmar.
- Vi medverkar mycket gärna i delegationen för cirkulär ekonomi och tror vi kan bidra med mycket kompetens och erfarenhet kring bildelningsfrågor.

- En fundamental grund för framtida framgångsrik bildelning, som en viktig del i en cirkulär ekonomi, är att alla aktörer på området behandlas lika. Konkurrensneutralitet är principiellt viktigt och genererar även mesta möjliga effektiva nyttjandet av fordon. Biluthyrningsföretagen bör därför omfattas av de föreslagna nya reglerna.
- Benämningen "allmänt tillgängliga bilpoolsfordon" föreslås ändras till "allmänt tillgängliga fordon" för att inte begränsa vare sig den praktiska eller tankemässiga utvecklingen. Kriterierna föreslås även justeras av samma anledning.
- En ökad stimulans även avseende brukarna av fordonen skulle ytterligare stimulera den cirkulära ekonomin. Vi föreslår därför att det s.k. "hyberavdraget" också ska omfatta hyra av motorfordon.
- För att den styrande effekten av vissa regel- och avgiftssystem inte ska minska med utvecklad bildelning är det viktigt att regelsystemen ändras så att den enskilde brukaren träffas av ev. avgifter kopplat till brukandet av fordonet. Det gäller ex. vis. trängselskatter och parkeringskontrollavgifter. En översyn av förslagsvis ägaransvaret bör därför ske och/eller andra ändringar ske i syfte att kunna få snabb tillgång till de aktuella registren.

Nya fakta och undersökningar som bör beaktas

Vi upplever att vi inte haft tillfälle att få framföra vår kunskap och våra synpunkter i ett tillräckligt tidigt skede. Vi samarbetar gärna med politiker/myndigheter och är övertygade om att vi kommer kunna uppnå stora effekter om vi samarbetar. Vår bransch är så stor att vi, exempelvis genom vår efterfrågan av nya bilar, kan påverka utvecklingen inom bilindustrin.

Samtidigt är det viktigt att framhålla att genomförande av hittills oprövade förändringar för att stimulera nya fordonsanvändningstyper riskerar att slå sönder en redan väl fungerande marknad.

Vår uppfattning är att det troligen vore mer effektivt att också överväga att i större utsträckning erbjuda ev. stimulanser till brukarna av fordonen/transporterna. Vi föreslår därför bl.a. att det s.k. "hyberavdraget" också ska omfatta hyra av motorfordon (se även längre fram).

Traditionell biluthyrning - en förutsättning för bilpooler och annan bildelning

En fundamental förutsättning för att människorna ska kunna tänka sig att övergå till bildelning istället för att köpa egen bil är att de känner sig fullt ut säkra på att det löser all deras transportefterfrågan. De måste vara säkra på att det finns uppbackning för semester, åka till landet, hälsa på sjuka släktingar mm. Här fyller den redan befintliga biluthyrningsverksamheten en mycket viktig roll.

Det är också angeläget att se bildelning som en viktig del också av det publika transportsystemet. Utvecklad och väl fungerande bildelningsverksamhet genererar säkerligen även en ökad efterfrågan på transporter med buss, pendeltåg, tunnelbana etc. Vi konstaterar att

utredningen inte har

tittat på den redan befintliga verksamheten som biluthyrningsföretagen bedriver.

Biluthyrningsföretagens verksamhet är de facto en redan väl fungerande, befintlig

bilpools- och bildelningstjänst. Hittills utan särskilda stöd eller stimulansåtgärder.

Erfarenheter från nuvarande bilpoolsverksamhet, med dagens affärsmodeller, visar att

det är svårt att nå nödvändig intäktsnivå. Denna, och nuvarande

biluthyrningsverksamhet, kan med fördel komplettera varandra i syfte att uppnå konkurrensneutralitet och flexibilitet.

Utifrån befintliga erfarenheter från biluthyrningsföretagen anser vi att man snabbare

och mer samhällsekonomiskt lönsamt kan nå de mål utredningen är satt att underlätta.

Utredningen säger sig eftersträva lösningar på detta område som ger "störst

samhällsnytta". Vi vill visa på att vår branschs befintliga och planerade verksamhet

tillhör denna kategori.

Inte minst detta talar för att biluthyrningsverksamheten ges samma förutsättningar som

annan bildelning. Den är en omistlig del av ett fungerande och flexibelt transportsystem

och en förutsättning för att skyndsamt uppnå mer av cirkulär ekonomi på

biltransportområdet.

Ett område där biluthyrningsverksamheten redan i dag fungerar väl gäller

parkeringsytor vid uthyrnings- och återlämningstillfällena. Här finns redan i dag plats

för alla befintliga bilar. Vi vet dock att allt större problem uppstår under tiden som

bilarna används av kunderna. Kontinuerligt höjda parkeringsavgifter, minskat antal

parkeringsplatser mm. försvårar för dem som nyttjar bilarna. Att inkludera

biluthyrningsföretagen i det nya, föreslagna systemet, skulle i framtiden vara en naturlig

dellösning när det gäller möjligheten att sammantaget kunna disponera fler

parkeringsytor.

Några intressanta faktauppgifter från biluthyrningsföretagen

Biluthyrarnas medlemsföretag erbjuder i dag ca 38 000 "bildelningsbilar".

42 procent av dessa är s.k. miljöbilar (enligt BIL Swedens s.k. miljöbilspano 2017).

Biluthyrningsföretagen strävar efter att ha så många miljöbilar som möjligt.

Medelåldern på hyrbilarna är ca 9 månader.

Genomsnittsträcket en hyrbil kör är ca. 3 600 mil årligen. Det är en ca tre gånger längre

sträcka än en normalbil, som kör 1 220 mil per år. Hyrbilen utför därför, allt annat lika,

tre gånger så stort transportarbete med motsvarande potential att bidra till mindre

negativa effekter av individuella persontransporter jämfört med övriga, äldre bilar.

Medelåldern på den svenska bilparken har ökat kontinuerligt och är i dag ca 10 år. En

äldre bil släpper ut mer skadliga ämnen, inklusive CO₂, jämfört med en ny.

En genomsnittshyrbil är uthyrd ca 65 % av tiden. Denna siffra är ett ytterligare bevis på

att hyrbilarna används mycket effektivt.

Biluthyrarna har också sedan länge en redan fungerande andrahandsmarknad, vilket

inte är garanterat med de nya typerna av bildelningsverksamheterna.

Biluthyrarnas verksamhet – en naturlig del i en mer cirkulär ekonomi

Sammantaget medför biluthyrarnas verksamhet många stora samhällsekonomiska vinster jämfört med om personbilstrafiken hade utförts med privat ägda bilar. I verksamheten

används nyare bilar

som i större utsträckning är miljöbilar och som samtidigt används mer.

Vi anser att man snabbare och mer samhällsekonomiskt lönsamt kan nå de mål

utredningen är satt att underlätta om man också stimulerar biluthyrningsverksamheten med ett nytt system för att stimulera cirkulär ekonomi.

Utredningens konkreta förslag

Nedan följer en genomgång av de olika avsnitten i utredningen där vi har synpunkter.

Tillsätt en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi

Biluthyrarna medverkar mycket gärna i delegationen för cirkulär ekonomi och tror vi kan bidra med mycket kompetens och erfarenhet kring bildelningsfrågor.

Öka tillgängligheten till bilpooler

Vi föreslår att kriterierna för allmänt tillgängliga bilpoolsfordon ska utgå från det egentliga användandet, inte förväntad användning. Med vissa av de i utredningen föreslagna begränsningarna kommer en positiv utveckling hindras.

Vi föreslår därför att ändringar görs i kriterierna i enlighet med våra noteringar *i kursiv text* nedan. *Våra argument i dessa delar skrivs också med kursiv text.*

1. Fordonet ska vara allmänt tillgängligt att hyra för allmänhet, företag och organisationer *(minst 120 timmar per vecka tas bort).*
2. Uthyrningen ska ske på timbasis och minsta bokningsbara tid ska inte överstiga en timme.
3. Fordonet ska *(genom självbetjäning tas bort)* vara tillgängligt att boka, låsa upp och använda dygnet runt. *De analyser näringen gjort visar att det finns ett klart samband mellan mindre tillsyn och högre slitage- och skadekostnader. På detta område kan därutöver utbudet av s.k. enkla jobb bli märkbart större om inte begränsningen finns.*
4. Uthyraren ska tillhandahålla allmänt tillgänglig kontaktinformation och information om tjänstens upplägg, villkor och krav. Informationen ska vara enkel att förstå för allmänheten och innehålla alla nödvändiga uppgifter för att *(ansluta till – ersätts av "avropa")* avropa tjänsten.

5. Prissättningen får inte vara oskäligt hög i förhållande till kostnader för bedrivandet av verksamheten. *Denna punkt föreslår vi stryks. En sådan regel skapar stor osäkerhet om vad som gäller och hindrar bl.a. därmed aktörer från att engagera sig på området.*

Det vore också svårt att kontrollera och riskerar uppenbart att ge utrymme för godtycke. Vi vet redan i dag att befintlig s.k. bilpoolsverksamhet går med ekonomiskt underskott, vilket inte är långsiktigt hållbart. Verksamheten binder samtidigt naturligen stora kapital, vilket kräver möjlighet till rimlig avkastning. En alternativ ansats i denna del skulle kunna vara att uppdra till delegationen för cirkulär ekonomi att följa utvecklingen och, om behov anses föreligga, återkomma med ev. förslag på området.

Inför ett hyberavdrag

Vi delar ej utredningens förslag om att man inte ska införa ett hyberavdrag (hyra-begagnat-reparation) avseende hyra för "motordrivna fordon". Det vore tvärtom ett bra stimulansmedel gentemot den enskilde att ha ett sådant avdrag.

Förebygg avfall i statliga och kommunala verksamheter

Detta avsnitt är utformat på ett sätt så att det ej berör Biluthyrarna. Vi vill dock poängtera det faktum att man också bör stimulera den cirkulära ekonomin i statlig och kommunal avseende användande av motorfordon. Ett sätt är att förmå statliga och kommunala verksamheter att använda inhyrda fordon i större utsträckning istället för att köpa egna.

Övriga överväganden – snabbare åtkomst till uppgifter och register för fordonsägaren

För att den styrande effekten av vissa regel- och avgiftssystem inte ska minska med utvecklad bildelning är det viktigt att regelsystemen ändras så att den enskilde brukaren träffas av ev. avgifter kopplat till brukandet av fordonet. Det gäller ex. vis. trängselskatter och parkeringskontrollavgifter. En översyn av förslagsvis ägaransvaret bör därför ske och/eller andra ändringar ske i syfte att kunna få snabb tillgång till de aktuella registren.

För Biluthyrarna

Anders Trollsås
VD